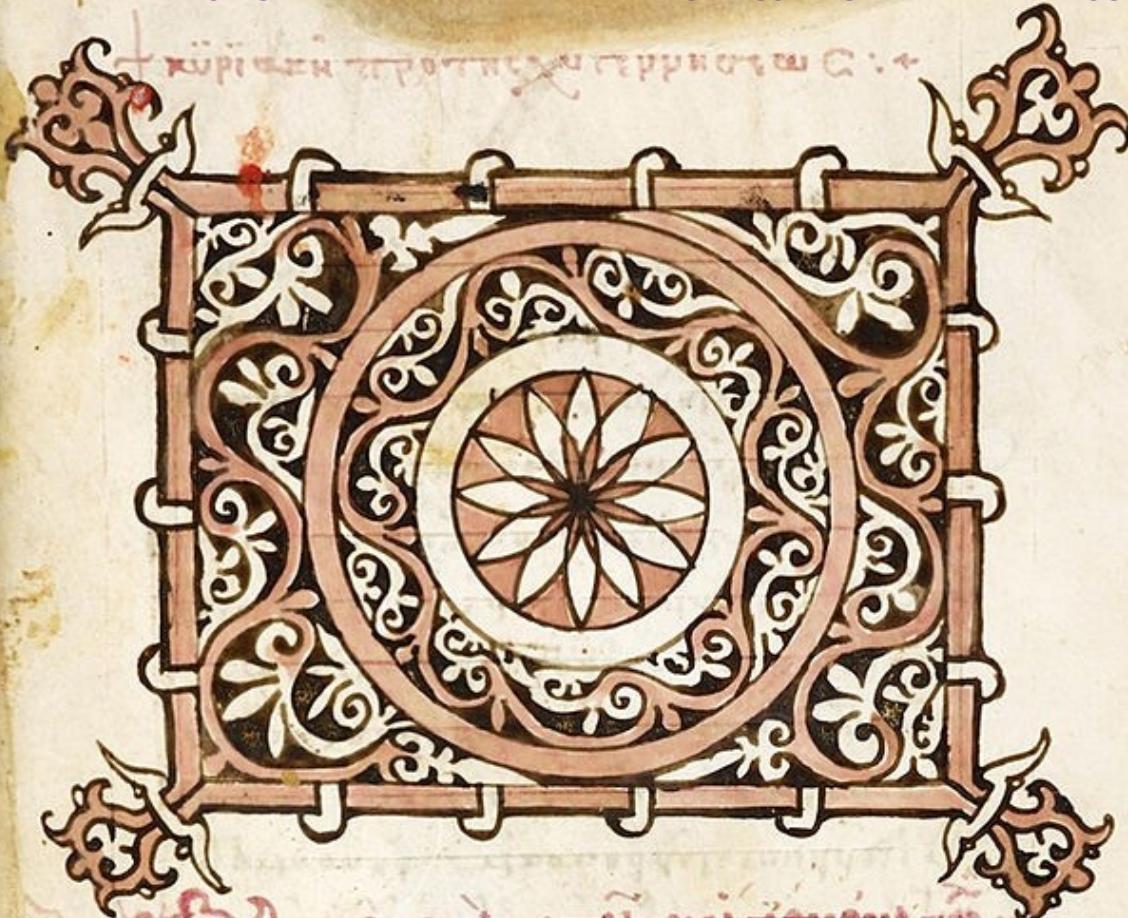

mihael

KAPELANIJA SV. MIHAELA ARKANDELA MUP - SJEDIŠTE I RAVNATELJSTVO POLICIJE

ΤΟΚΑΤΑΜΑ ΤΒΑΙΟΝΑΠΩΝΕΥΑΓΙΟ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΓΡΩΤΗΝ
ιαλος περίστεως ιυχῆ αὐθοῦδαπάδ.
αὐθοῦδαρασμέ. αιρασμιπέμη
σεπορίσσαάκ. ισπακδέέπε
ψηστόριακών. ιακώιδέέπε
μηκσε, πορίσουδαρκατούάδελφοίε

DVADESET IDEVETA NEDJELJA KROZ GODINU
καὶ πορίλαρῶ, εἰ τὴ θάμερ. Φαρὲς
θὲιπέμησε, πορὸστρωμ. Εὐρῶμ

**PODAJTE CARU CAREVO,
A BOGU BOŽJE**

mihael

27 / 2020.

**LISTIĆ POLICIJSKE KAPELANIJE
SV. MIHAELA ARKANĐELA
MUP - SJEDIŠTE I
RAVNATELJSTVO POLICIJE**
Godište XV. (2020.), Broj 27 (457),
dvadeset i deveta nedjelja kroz godinu
18. listopada 2020.

Kontakt:
vlač. Željko Rakošec, policijski kapelan
 tel.: 22 712, 85 682;
 e-mail: zrakosec@mup.hr

Vinko Bakula, pomoćnik kapelana
 tel.: 88 853, 82 805;
 e-mail: vbakula@mup.hr

Slika na naslovnicu: Početak Evanđelja po Mateju,
Minuscule 447 (grčki rukopis iz 15. st.)
<https://en.wikipedia.org/>

LISTOPAD

Ned 18. **DVADESET I DEVETA
NEDJELJA KROZ GODINUI**
Luka, evanđelist; Lukša

Pon. 19. Pavao od Križa; Ivan Breb

Uto. 20. Vendelin; Irena; Miroslava

Sri. 21. Uršula; Zvjezdan; Hilarija

Čet. 22. **BI. Ivan Pavao II. papa**

Pet. 23. Ivan Kapistran; Ivanko

Sub. 24. Antun M. Claret; Jaroslav

MEDITACIJA

Izabranje i obveze

3

SLUŽBA RIJEČI DVADESET I DEVETA NEDJELJA KROZ GODINU

UVOD U ČITANJA

Poganin, a pomazanik

4

ČITANJA

Podajte caru carevo, a Bogu Božje

6

HOMILIJA

Što i tko kome pripada

8

KATEHEZA

Sakramenti

Ženidba - pravni vid

10

Mali vjeronaučni leksikon

13

UZ BLAGDAN

Luka evanđelist

Ivan Kapistran

14

15

NAŠI POKOJNI

16

Izabranje i obveze

Tema izabranosti, odnosno motiv besplatne Božje ljubavi ponovno se javlja u Prvoj poslanici Solunjanima: *Mi znamo, od Boga ljubljena braćo, da ste izabrani.* To vrijedi za svakog vjernika: sama činjenica da smo upoznali Krista dokazuje da nas je Bog izabrao i pozvao za širenje evanđelja. Sveti Pavao nastoji ovo poslanje osvijestiti u solunskim vjernicima i u svima nama: dar vjere nikada nije samo „osobna stvar“, duhovni užitak, već zadatak, poslanje. Točno to nisu bili u stanju razumjeti farizeji koje je Isus snažno žigosa u evanđelju, to jest da se Božja ljubav ne može mjeriti ljudskim kategorijama. Da bismo ovu poruku razumjeli, neka nas ne zbuni ovaj slučaj koji je „ovozemaljski“. Plaćanje poreza nikada nije bio rado prihvaćena patriotska obveza, nekako uvijek osjećamo da nam bespravno oduzimaju teško stečene novčiće. Tako nam neće biti teško uživjeti se u duševno stanje onih nezadovoljnika koji su se obratili Isusu, tim prije, jer je u danom slučaju, utjerivač poreza bio prezreni osvajač.

Ali nismo samo s porezom takvog mišljenja, i za mnoge druge stvari u životu također mislimo da su na nas nepravedno natovareni teret, prisila. To može npr. biti neraskidivost braka, ako netko naglašava koliko je Crkva nemilosrdna kada zahtjeva vjernost do smrti. Na sličan način razmišljaju i oni koji smatraju da papa brani upotrebu sredstava protiv začeća, osuđuje homoseksualnost itd. Tu je riječ o jedva prikrivenoj neistini, obzirom da ovakav način razmišljanja ne dospijeva do prave, zrele razine morala. Iako evanđelje nije u prvom redu etika, u ovoj evanđeoskoj sceni Isusova kateheza skreće našu pažnju na jednu prilično važnu moralnu istinu: postoje stvarnosti koje ne treba narediti ili zabraniti, budući da one proizlaze iz prirode stvari.

Mihaly Szentmartoni

Dvojica mudraca

Dvojica mudraca živjeli su duge godine zajedno i nikad se oko ničega nisu sporili. Jednom ipak jedan reče:

- *Prijatelju, okušajmo se u svađi; kako to čine drugi ljudi.*
- *Da se svađamo?! Oko čega? - upita drugi.*
- *Stavimo kamen između nas - predloži prvi. - Ja ću reći da je kamen moj, a ti ćeš reći da je tvoj. I tako ćemo se svađati.*

Potražiše jedan kamen i staviše ga u sredinu, između sebe. Prvi reče:

- *Ovaj kamen je moj!*
- *Nije! Moj je! - odvrati drugi.*
- *Dobro, neka ti bude! - reče prvi. - Uzmi ga; ionako mi ne treba!*

I umjesto da nastave svađu, mudraci se razidoše, svatko na svoju stranu.

Willi Hoffsümmmer, *Kratke priče 2*, Sesvete : Župni ured ; 1998.

Poganin, a pomazanik

Bog se može poslužiti svakom pojavom i svakom osobom

Uknjizi proroka Izajije upravo se u ovonedjeljnem odlomku prvi put spominje ime Kira, perzijskoga kralja. Kir Veliki došao je na vlast 559. pr. Kr. te je ujedinio nekoliko perzijskih i iranskih skupina. Došavši na vlast, Kir je započeo osvajačke ratove. Nakon što je zavladao Anatolijom i proširio istočne dijelove carstva, početkom listopada 539. pr. Kr., osvojio je Babilonsko Kraljevstvo, koje se protezalo do granica Egipta. Oko 537. pr. Kr. Kir omogućava Židovima povratak u Jeruzalem i dopušta obnovu Hrama. Dok knjige o Ezri i Nehemiji taj njegov potez tumače kao čin pobožnosti prema židovskom Bogu, iz povijesnih izvora doznaje se da je Kir jednako postupao sa svetištima i hramovima ostalih naroda. I prorok Izajija daje Kiru naslov pomazanika koji se pridavao jedino izraelskim kraljevima, kao osobitim Božjim izabranicima, a s vremenom će to postati i osobit naziv za kralja spasitelja. Slično tomu tekstu, postoji i babilonski svitak koji navodi da je bog Marduk, koji nije perzijski, nego babilonski bog, »imenovao Kira i pozvao ga da zavlada nad čitavom zemljom«. Taj su tekst uredili babilonski svećenici, a napisan je, kao i ovaj, u doba

pobjedonosnoga Kirova pohoda 538. i 539. godine pr. Kr. Tako pred Kirom padaju svi kraljevi i ostaju bez vlasti, što izriče prizor »raspasavanja njihovih bokova«. Ipak, za razliku od ostalih tekstova iz drugih naroda, ovaj u središte stavlja Božju motivaciju za takvu pomoć pruženu Kiru. Bog to čini radi izraelskoga naroda. Bez obzira na Kirovu pripadnost drugomu narodu i drugoj religiji, njegova pobjeda ne umanjuje Božju vlast. Naprotiv sve se pod tom vlašću odigrava, a Bog je »Gospodin i nema drugoga«, osim njega Boga nema. To je isповijest vjere izraelskoga naroda koji u svjetlu te vjere iščitava događaje velike svjetske povijesti.

Tri kršćanska stajališta

Od ove nedjelje počinju se čitati odlomci iz Prve poslanice Solunjanima. Solun je bio važan grad u tadašnjoj Makedoniji, koja je već bila provincija unutar Rimskoga Carstva. Ta je poslanica najstarija u nizu Pavlovih poslanica. U Solunu je Pavao bio vjerojatno u ljeto 50. godine, a poslanicu je, čini se, napisao sljedeće zime iz Korinta. Timotej mu je donio dobre vijesti o solunskoj Crkvi, što osobito raduje Pavla. Odjeci te radosti izviru i iz redaka čitanja. Uz Timoteja, s Pavlom je i Silvan, drugi

njegov pratitelj, pa i poslanicu upućuju sva trojica (1 Sol 1, 1). Dobre vijesti iz Soluna, koje potiču Pavla na zahvaljivanje Bogu i na nastavak molitve za tu Crkvu, govore o njihovo »djelotvornoj vjeri, zauzetoj ljubavi i postojanoj nadi u Gospodinu našem Isusu Kristu«. To su tri temeljna kršćanska stajališta, kao što će to Pavao ponovno potvrditi kad bude pisao Korinćanima: »A sada: ostaju vjera, ufanje i ljubav – to troje – ali najveća je među njima ljubav.« Te tri bogoslovne krjeposti imaju svaka svoju ulogu u kršćanskom životu: nada daje snagu i ustrajnost u nevoljama, vjera ostvaruje mir u Gospodinu, a ljubav daje spasenje i život. Ta posljednja, ljubav, živi se po uzoru na Boga koji ljubi vjernike. Kršćani su Božjom ljubavlju izabrani, što se očituje snagom evanđelja.

Temelj kršćanskoga djelovanja u svijetu

Evandeoski odlomak bavi se porezom koji valja dati caru. Farizejskim učenicima pridružuju se i herodovci, vjerojatno pristaše herodovske dinastije. Njihovo pitanje, kojim žele staviti Isusa na kušnju, započinje vrlo poniznim riječima kojima ga nazivaju »istinitim«, te izjavljuju da je njegov nauk u skladu s Božjom istinom i nije pristran. Time već dolazi do izražaja njihova prijetvornost. Pitanje o porezu caru nipošto nije bilo naivno i bilo je predmetom rasprave i među samim židovskim učiteljima. S jedne je strane bilo mišljenje da treba plaćati porez rimskom caru, ako ne zbog drugoga, a ono poradi

mira samoga naroda. Oni gorljiviji zabranjivali su plaćanje poreza jer je to značilo nepriznavanje vrhovne Božje vlasti koja se priznavala plaćanjem poreza jeruzalemskomu Hramu. Isus je tako pred pitanjem koje od njega traži da razriješi problem koji dotada još nije imao svoje općeprihvaćeno rješenje. Isus, međutim, od toga ne bježi, premda poznaje »njihovu opakost« i licemjerje. Pritom se on služi izvanjskim izgledom novčića koji na sebi nosi carev lik i tako sâm svjedoči da pripada caru. Pouka da daju »caru carevo, a Bogu Božje« ostat će jednim od temelja kršćanskoga djelovanja u svijetu. Kršćani su pozvani sudjelovati u ostvarivanju pravedne državne vlasti, ne zaboravljajući pak svoje vjerničke obveze. Briga za potrebe društva ne smije čovjeka udaljiti od zahtjeva života u Kristu.

Čovjek koji je utemeljen u vjeri, kojega nosi nada i koji u svom životu prepoznaće Božju ljubav razumije da tu ljubav treba unositi u svijet u kojem živi. Taj svijet nije uvijek kršćanski, kao što to nije bio svijet kroz koji se kretao apostol Pavao ili svijet u doba kralja Kira. Živeći u takvu svijetu, vjernik prepoznaće Božje djelovanje u svemu što je dobro, pa i onda kad to dobro nije djelo samih kršćana ili Crkve. Bog, koji je svemoguć, može se poslužiti svakom pojmom i svakom osobom kako bi ostvario svoj naum. Kršćanin, svjestan da nije od ovoga svijeta, ipak svoj život živi uronjen u ovaj svijet. I nastoji ga mijenjati.

fra Darko Tepert, <https://www.glas-koncila.hr/>

Prvo čitanje: Iz 45, 1.4-6

Primih za desnicu Kira da pred njim oborim narode!

Čitanje Knjige proroka Izajije

Ovo govori Gospodin o Kiru, pomazaniku svome:
 "Primih ga za desnicu
 da pred njim oborim narode
 i raspašem bokove kraljevima,
 da rastvorim pred njim vratnice,
 da mu nijedna vrata ne budu
 zatvorena.

Radi sluge svog Jakova
 i Izraela, svog izabranika,
 po imenu ja te pozvah,
 imenovah te premda me znao nisi.
 Ja sam Jahve i nema drugoga;
 osim mene Boga nema.
 Iako me ne poznaš, naoružah te:
 nek' se znade od istoka do zapada
 da izvan mene sve je ništavilo."

Riječ Gospodnja

Otpjevni psalam: Ps 96, 1.3-5.7-10a.10c

Dajte Gospodinu slavu i silu!

Pjevajte Gospodinu pjesmu novu!
 Pjevaj Gospodinu, sva zemljo!
 Kazujte poganima njegovu slavu,
 svim narodima čudesa njegova!

Velik je Gospodin, hvale predostojan,
 strašniji od svih bogova!
 Ništavni su svi bozi narodâ,
 a Gospodin stvori nebesa!

Dajte Gospodinu, narodna plemena,
 dajte Gospodinu slavu i silu!
 Dajte Gospodinu slavu imena njegova!
 Prinesite žrtvu i uđite u dvorove
 njegove!

Poklonite se Gospodinu u sjaju svetosti
 njegove!
 Strepi pred njim, sva zemljo!
 Nek se govori među poganima:
 »Gospodin kraljuje, narodima
 pravedno upravlja.«

Drugo čitanje: 1Sol 1, 1-5b

Spominjemo se vaše vjere, ljubavi i nade.

Čitanje Prve poslanice sv. Pavla apostola Solunjanima

Pavao, Silvan i Timotej Crkvi Solunjanâ u Bogu Ocu i Gospodinu Isusu Kristu. Milost vam i mir! Zahvalujemo uvijek Bogu za sve vas i bez prestanka vas se sjećamo u svojim molitvama spominjući se vaše djelotvorne vjere, zauzete ljubavi i postojane nade u Gospodinu našem Isusu Kristu, pred Bogom i Ocem našim. Svesni smo, braćo od Boga ljubljena, vašeg izabranja jer evanđelje naše nije k vama došlo samo u riječi nego i u snazi, u Duhu Svetome i mnogostruko punini.

Riječ Gospodnja

Evangelije: Mt 22, 15-21

Podajte caru carevo, a Bogu Božje.

Čitanje svetog Evangelija po Mateju

Uono vrijeme:

Odoše farizeji i održaše vijeće kako da Isusa uhvate u riječi. Pošalju k njemu svoje učenike s herodovcima da ga upitaju: »Učitelju! Znamo da si istinit te po istini putu Božjem učiš i ne mariš tko je tko jer nisi pristran. Reci nam, dakle, što ti se čini: je li dopušteno dati porez caru ili nije?«

Znajući njihovu opakost, reče Isus: »Zašto me iskušavate, licemjeri? Pokažite mi porezni novac!« Pružiše mu denar. On ih upita: »Čija je ovo slika i natpis?« Odgovore: »Carev.« Kaže im: »Podajte dakle caru carevo, a Bogu Božje.«

Riječ Gospodnja

Što i tko kome pripada

Isus u ovoj prispodobi govori farizejima i Herodovim pristašama koji su se povezali s farizejima da bi s njima posjetili Isusa. Među sobom obje te grupe su neprijateljski raspoložene, ali protiv Isusa drže se zajedno. Isus koristi njihovo pitanje o porezu da bi svojom reakcijom dao važan odgovor na nešto što oni nisu pitali. Odgovor, koji pokazuje da je on Mesija. U svom odgovoru on govori uglavnom onima koji ga slijede, jer ga oni, koji ga hoće uhvatiti u zamku, ne slušaju. To doživljavamo uvijek iznova i danas. Tko već ima čvrstu predodžbu o Bogu, ne sluša više pravo riječ Božju. Farizeji imaju takvu čvrstu predodžbu kakav Isus treba biti te imaju posve određene planove s njim. Ne slušaju više kakav je on uistinu.

Isus označava farizeje i Herodove pristaše u svom odgovoru ponajprije kao prijetvorne ljudi, licemjere. Najprije razotkriva njihov stav i time im pokazuje da poznaje njihova srca. Zatim traži da mu pokažu novac kojim plaćaju svoj porez. Misli se na novac poganskoga cara. I poglavari židovskoga naroda služe caru jer

mu plaćaju porez, oni koji su navodno protiv toga poreza. Isus im ukazuje na to i tako ih pobija njihovim vlastitim riječima. Na početku je još izgledalo tako kao da će Isus svojim odgovorom u svakom slučaju upasti u zamku. Ali sada govori riječ mudrosti. Njegovi neprijatelji ne mogu ga optužiti, izručiti i ubiti. Još nije došao njegov čas, čas u kojem će stvarno biti izručen u ruke grješnika.

Da trebaju Bogu dati što mu pripada, farizeji i Herodovi pristaše ne žele čuti. Njihova reakcija na njegov odgovor u današnjem Evanđelju se više ne opisuje, ali zato je sljedeći redak jednoznačan: »Čuvši to, zadive se pa ga ostave i odu.« (Mt 22,22). Oni su zadivljeni, ali se ujedno i uplašiše jer im je Isus izmakao iz zamke i u tome se još pokazao kao Mesija, rekavši: »Dajte Bogu što je Božje!« »Priznajte Bogu! Shvatite ozbiljno riječi Božje, koje svaki dan čitate i koje su unaprijed navijestile Mesiju!« Farizeji i Herodovci imali su određenu predodžbu o Mesiji, kakav bi on trebao biti.

Taj Isusov prijekor je vrlo aktualan i u današnje vrijeme iako danas uvijek iznova možemo čuti rečenicu: »Danas je to drugčije.« Izriču se svi mogući izgovori i

<https://amigoespiritual.wordpress.com/>

izlike i riječ Božja se ne shvaća ozbiljno. Ne sluša se i misli se da je ona bila zamišljena samo za tadašnje vrijeme. Ne zapaža se da je to isto tako riječ Božja upućena danas nama. Mi smo pozvani dati caru carevo, i Bogu Božje. Ali što to zapravo pripada Bogu? Ja mu pripadam. Moj život, čitavo moje biće, sve moje mišljenje, moj govor i moja djela. Iako farizeji i Herodove pristaše nisu tako postavili pitanje, Isus od njih zahtijeva sasvim jasnu odluku za Boga. Ako se njegovi slušatelji ne odlučuju za Boga, tj. ako sada ne prihvaćaju njegovu riječ, odlučili su se protiv njega. Isus ponajprije ukazuje svojim protivnicima na njihovu neiskrenost. Koriste poganski novac s carevom slikom, da bi Isusa uhvatili u riječi, a pritom još govore o istini. Farizeji govore, doduše »Gospodine, Gospodine!«, ali ne čine što on želi. Isus zahtijeva od njih odluku između njega i cara.

I nama Isus uvijek iznova ukazuje na našu neiskrenost. Stoga se i mi na temelju ovoga Evanđelja trebamo pitati: »Dajem li Bogu ono što Bogu pripada? Je li Bog gospodar moga života ili ja to samo tvrdim? Pjevam li pjesme i molim molitve u

kojima se Bog označuje kao Gospodar moga života, ali onaj pravi gospodar moga života zapravo sam ja sam?« Moramo također pogledati i vlastitu neiskrenost i riječ »prijetvorica«, »licemjer« primijeniti na sebe, a da se pritom ne uplašimo. Pitajmo se: »Gdje sam to ja prijetvorno stvorene, licemjer?«

Dopustimo dakle da nas ova riječ prodrma i ispitajmo gdje smo to prijetvorni ljudi. U molitvi često postupamo tako kao da je sve u redu i kažemo Bogu: »Budi volja tvoja, kako na nebu tako i na zemlji. Dođi kraljevstvo tvoje - a ne moje...«, a na kraju se te riječi često uopće na slažu s našim životom. Ta riječ »prijetvorica«, »licemjer«, na trenutak nas uplaši pa opet pomislimo: »Nisam ja baš takvo prijetvorno stvorene!« i nadamo se da nas i Bog vidi boljima.

Sakrament ženidbe

pravni vid

Pojam, nastanak i bitna svojstva kršćanske ženidbe

Ženidba je zajednica svega života muške i ženske osobe, usmjerena po svojoj naravi k dobru ženidbenih drugova, te k rađanju i odgajanju potomstva. Tu je zajednicu među krštenim osobama Krist Gospodin uzdigao na dostojanstvo sakramenta, tako da među njima ne može biti valjanog ženidbenog ugovora koji samim tim ne bi bio sakrament (kan. 1055, § 1-2).

Ženidbena zajednica se uspostavlja ili nastaje ženidbenom privolom bračnih stranaka, koju na vani treba očitovati na način određen zakonom. Za katoličke vjernike taj način određuje Crkva. Bitna su joj svojstva jednost, što znači da može postojati samo između jednog muškarca i jedne žene (monogamija), čime se isključuje svaki oblik višeženstva (poligamija), te nerazrješivost, koja isključuje mogućnost razvoda, i odgovara načelu da samo smrt razrješuje ženidbu. Nisu to svojstva samo kršćanskih ženidbi, nego svake ženidbe, jer ih traži naravno pravo kako zbog dobra samih bračnih drugova tako i djece, ali kršćanskim ženidbama sakrament daje posebnu čvrstoću (kan. 1056 i 1057, § 1).

Dostojanstvo braka i obitelji i pravo na ženidbu

Vezano za brak i obitelj Drugi vatikanski sabor u Pastoralnoj konstituciji o Crkvi u suvremenom svijetu kaže: "Sam je Bog začetnik braka, koji je opskrbljen različitim dobrima i ciljevima: sve je to od najvećeg značenja za održanje čovječanstva, za osobni napredak i vječnu sudbinu pojedinih članova obitelji, za dostojanstvo, čvrstinu, mir i dobrobit same obitelji i čitavog ljudskog društva" (GS 48).

Čovjek je po svojoj naravi usmjeren na život u ženidbenoj ili bračnoj zajednici s osobom drugoga spola. Stoga je pravo na ženidbu u Općoj deklaraciji o ljudskim pravima OUN-a uvršteno među temeljna ljudska prava. Potvrđuje to i Zakonik kanonskog prava koji određuje da ženidbu mogu sklopiti svi kojima se pravom to ne zabranjuje (kan. 1058). A pravo na ženidbu može se nekom ograničiti samo zbog teških i opravdanih razloga. U sumnji o sposobnosti osobe za sklapanje ženidbe, pravo na ženidbu prevladava nad drugim suprotnim razlozima.

Osobe nesposobne za davanje valjane ženidbene privole

Kako ženidba nastaje obostranim davanjem valjane ženidbene privole, prema Zakoniku kanonskog prava nesposobni su za sklapanje ženidbe, jer nisu sposobni za davanje valjane

ženidbene privole, oni koji su posve lišeni uporabe razuma, zatim koji nisu sposobni dovoljno se služiti razumom, te koji boluju od teškog manjka prosuđivanja o bitnim ženidbenim pravima i dužnostima koje treba da se uzajamno predaju i prime, kao i oni koji zbog razloga psihičke naravi ne mogu preuzeti bitne ženidbene obvezе (kan. 1095).

Iako mogu imati ženidbenu privolu, ženidba nije valjana ako je sklopljena pod bilo čijom izvanjskom prisilom ili zbog velikog straha nanesenog izvana, tako da je netko primoran izabrati ženidbu kako bi se oslobođio toga straha (kan. 1103).

Također se ženidba sklapa nevaljano ako tko u nju ulazi zaveden, radi zadobivanja ženidbene privole, zlonamjernom prijevarom o nekoj osobini druge stranke koja po svojoj naravi može teško narušavati zajednicu ženidbenog života (kan. 1098). Tako bi bila nevaljan ženidba, npr., kad bi jedna od strana bila prevarena o neplodnosti druge, o teškoj neizlječivoj fizičkoj i psihičkoj bolesti, o ovisnosti o drogi ili alkoholu.

Ženidbu čini nevaljanom i zabluda u osobi (kan. 1097, § 1), tj. kad druga osoba, s kojom se ženidba sklapa, nije ona prava, za koju se pogrešno misli da jest. Ženidba je nevaljana zbog toga što se ženidbena privola odnosi na osobu s kojom se ženidba uistinu želi sklopiti, a ne na onu stvarno nazočnu za koju se u zabludi misli da je ona prava. Može ženidbu činiti nevaljanom i zabluda o osobini osobe, ako se kod davanja ženidbene privole izravno i u prvom redu smjera na tu osobinu (kan. 1097, § 2), a ne na samu osobu. Bila bi, tako, nevaljana ženidba plemića koji ima čvrstu nakanu i želju sklopiti ženidbu s plemkinjom, i za određenu osobu drži da je plemićke krvi, a ona to nije.

Nevaljano je sklapanje ženidbe ako ženidbene stranke na vani očituju i izvrše

što se traži za ženidbu, ali jedna od njih, ili obje, pozitivnim unutarnjim voljnim činom isključi samu ženidbu, ili neki njezin bitni sastavni dio, ili koje od njezinih bitnih svojstava (kan. 1101, § 1).

Ženidbene zapreke ili smetnje za valjano sklapanje ženidbe

Ikad su dvije osobe sposobne za davanje ženidbene privole, pravo kako božansko tako i crkveno, postavlja određene zapreke za ženidbu, bilo uopće, bilo za ženidbu između određenih osoba. Tako se prema crkvenom ili kanonskom pravu ne može sklopiti valjana ženidba u sljedećim slučajevima:

- ako muška osoba nije još navršila 16, a ženska 14 godina života - *zapreka dobi* (kan. 1083, § 1);
- ako postoji prethodna i trajna nemoć za spolni čin ili spolna impotencija neke od ženidbenih stranaka - *zapreka spolne nemoći* (kan. 1084, § 1);
- ako postoji ženidbena veza prijašnje ženidbe - *zapreka ženidbene veze* (kan. 1085, § 1);
- ako osobe koje namjeravaju sklopiti ženidbu različite su vjere, tj. jedna pripada Katoličkoj crkvi a druga nije krštena - *zapreka različitosti vjere* (kan. 1086, § 1);
- ako muška je osoba primila sveti red - *zapreka svetog reda* (kan. 1087);
- ako osoba koja namjerava sklopiti ženidbu je vezana javnim doživotnim zavjetom čistoće u redovničkoj ustanovi - *zapreka redovničkog doživotnog zavjeta čistoće* (kan. 1088);
- ako izvršeno je nasilno odvođenje ili otmica ženske osobe, ili se ona nasilno zadržava radi sklapanja ženidbe s njom - *zapreka otmice i nasilnog zadržavanja* (kan. 1089);

- ako izvršeno je ubojstvo vlastitog ženidbenog druga radi sklapanja nove ženidbe s bilo kojom drugom osobom, ili ženidbenog druga neke druge osobe radi sklapanja nove ženidbe s tom osobom, te ubojstvo ženidbenog druga fizičkim ili moralnim sudjelovanjem dviju osoba, makar i ne bilo s namjerom međusobnog sklapanja ženidbe - *zatreka zločina brakoubajstva* (kan. 1090, § 1-2);
- ako postoji krvno srodstvo među određenim osobama u ravnoj liniji ili lozi (između predaka i potomaka) neovisno o stupnju ili koljenu, a u pobočnoj lozi do četvrtog stupnja uključivo (bez obzira imaju li rođaci oba roditelja zajednička ili samo jednoga) - *zatreka krvnog srodstva* (kan. 1091, § 1-2);
- Tazbina ili svoja (supružnikova rodbina) u ravnoj lozi između dvije osobe u manjem stupnju – *zatreka tazbine ili svoje* (kan. 1092);
- ako iz nevaljano sklopljene ženidbe, iza kako je među dotičnim osobama uspostavljen zajednički život, ili iz općepoznatog ili javnog priležništva, nastaje zapreka za sklapanje ženidbe između muške osobe i ženinih krvnih srodnika u prvom stupnju ravne loze, i obratno – *zatreka javne čudorednosti* (kan. 1093).

Zabrane sklapanja ženidbe i asistiranja ženidbi

Ima okolnosti i razloga, vezanih bilo za određene osobe, bilo za opće dobro, zbog kojih se određenim osobama može zabraniti i zabranjuje sklapanje ženidbe. Za razliku od ženidbenih zapreka o kojima smo naprijed govorili, koje onemogućuju sklapanje valjane ženidbe ukoliko se prije zapreka ne ukloni, zabrane

sklapanja ili asistiranja sklapanju ženidbe ne čine ženidbu nevaljanom ako se ona sklopi ili ako se sklapanju assistira usprkos postojanju zabrane, nego je čini samo nedopuštenom ako prije sklapanja ženidbe nije od nadležne crkvene vlasti dobiveno dopuštenje za njezino sklapanje ili za asistiranje sklapanju.

Zakonik određuje da je ženidba dviju krštenih osoba od kojih je jedna krštena u Katoličkoj crkvi ili je u nju primljena poslije krštenja i koja nije od nje formalnim činom otpala, a druga pripada Crkvi, ili crkvenoj zajednici koja nema punog zajedništva s Katoličkom crkvom, zabranjena bez izričitog dopuštenja mjerodavne vlasti (kan. 1124). To su tzv. mješovite ženidbe, i o njima će malo kasnije biti više riječi.

U Zakoniku se kaže da mjesni ordinarij može svojim podložnicima gdje god oni boravili i svima koji se stvarno nalaze na njegovu području zabraniti ženidbu u posebnom slučaju, ali samo privremeno, zbog važnog razloga i dok on traje (kan. 1077, § 1).

A što se tiče sudjelovanja ili asistiranja crkvenog službenika kod sklapanja ženidbe, Zakonik određuje da bez dopuštenja mjesnog ordinarija nitko ne sudjeluje u sklapanju: *ženidbe latalica, ženidbe koja se prema odredbi građanskog prava ne može priznati ili sklopiti, ženidbe onoga tko ima neku naravnu obvezu prema drugoj stranci ili djeci rođenoj iz prijašnje veze, ženidbe onoga tko je očito odbacio katoličku vjeru, tko je udaren kaznom cenzure, ženidbe maloljetnika bez znanja ili protiv razborita protivljenja roditelja, te ženidbe koja treba da se sklopi preko zastupnika* (kan. 1071, § 1).

Mali vjeronaučni leksikon

Katolička crkva

Povijest

Katolička crkva u ranome novom vijeku

U ranome novom vijeku (1500. -1700.), Katolička crkva suočava se s humanizmom i renesansom, s razvojem moderne znanosti i s postupnim nestankom srednjovjekovne aristotelovsko-skolastičke predodžbe o svijetu. U XVI. st. crkvena renesansna umjetnost, nadahnuta poganskim antikom, doživljava svoj procvat (Leonardo da Vinci, Michelangelo, Rafael, A. Durer), osobito pod mecenatstvom renesansnih papa. Kršćanski humanisti (Erazmo Roterdamski, T. Morus) nastoje pomiriti antičku mudrost i evanđeosko kršćanstvo. Neuspjela crkvena reforma prethodnog razdoblja dovodi do reformacije i protestantizma te odvajanja od Katoličke crkve sjeverozapadnih europskih država i naroda (luteranske crkve, reformirane crkve, Anglikanska crkva). Na reformacijski pokret Katolička crkva najprije odgovara protureformacijom (negativne mjere, Rimska inkvizicija, Indeks zabranjenih knjiga), a nakon Tridentskog koncila (1545. -63.) katoličkom obnovom (reforma liturgije, crkvene discipline, kateheze, vanjskih i unutarnjih misija). U tu svrhu reformiraju se neki stariji redovi (kapucini, karmelićani, trapisti) i nastaju novi, aktivni redovi i kongregacije (isusovci, oratorijanci, lazaristi, školska braća, uršulinke, milosrdnice i dr.). Zbog vjerske netolerancije u tom je razdoblju došlo do vjerskih ratova (hugenotski ratovi, Tridesetogodišnji rat) i do konačnog raspada zapadnokršćanskog svijeta. To je također doba velikih prekomorskih otkrića i katoličkih misija u prekomorskim zemljama (Amerika, Indija, Kina, Japan), kad se misionari (B. de Las Casas, P. Claver, Franjo Ksaverski, R. de Nobili, M. Ricci) susreću s novim kulturama i civilizacijama. Početkom XVII. st. Katolička crkva susreće se s modernom prirodnom znanosti i ne snalazi se. Naprotiv, ona će vješto iskoristiti novu baroknu umjetnost (barok) i staviti je u službu katoličke obnove i sakralnog prostora. U XVII. st. Katolička crkva u Francuskoj sporit će se s jansenizmom, galikanizmom i kvijetizmom.

Luka evanđelist

18. listopada

Luka evanđelist rodio se u Antiohiji (rimска pokrajina Sirija, danas Antakya, južna Turska) oko 10. godine. Podrijetlom Grk, iz poganske obitelji, zanimanjem liječnik, jedan je od prvih obraćenika na kršćanstvo. Bio je bliski suradnik, pratitelj i učenik apostola Pavla, kojeg je susreo u Troadi (poluotok Biga, danas sjeverozapadna Anatolija u Turskoj). S njim je putovao i posvuda širio radosnu vijest, doživio mnoge opasnosti, među njima i brodolom. Pratio je svetog Pavla na njegovu putovanju u Rim te nam je o tome u Djelima apostolskim ostavio dragocjen putni dnevnik.

S apostolom naroda bio je i za vrijeme njegova prvoga rimskoga tamnovanja, a isto tako i za drugoga, kad su ga svi ostavili. Apostol sa žalošću piše Timoteju: "Jedini je Luka sa mnom" (2 Tim 4, 11). Pisac je Evanđelja po Luki, zasnovanog na Pavlovom učenju i pisanju, na razgovorima s prvim kršćanima (među njima sa svetim Jakovom) i na vlastitim iskustvima.

Luka je marijanski i ženski evanđelist, izvjestitelj o Gabrijelovom navještenju i pohodu Elizabeti, on je Mariji njezinim Magnificatom („Veliča duša moja Gospodina...“) podigao najljepši mogući spomenik, on je nježni kroničar Kristovog rođenja, onaj koji prikazuje djetešće u jaslama te opisuje pastire i anđele koji naviještaju radost. Lukin Isus je milosrdni i ljubazni Spasitelj, koji se milostivo zauzima za ljudе siromahe, za grešnike i za sve bijednike na svijetu. Majstor prispodoba, jednako je umješan u opisima silaska

<https://kristadobrogpastira.com/>

Riječi na zemlju, kao i njezinog uzašašća na nebo i povratka Očevu prijestolju.

Najplodniji autor Novog zavjeta, u Djelima apostolskim, također izvorno pisanim grčkim koine-jezikom, opisao je povijest rane Crkve: božansko Spasiteljevo uzašašće na nebo, silazak Duha nad apostole u obliku ognjenih jezika, kamenovanje Stjepana, obraćenje Pavla, njegove tamnice, udarce, bičeve, razne zamke što su mu ih postavili pogani, njegovo putovanje iz Jeruzalema u Rim, njegove napore na moru, njegove patnje, pogibelji, stradanje, brodolome. Luka nije samo očevidac svega toga već i istinski sudionik.

Prema legendama, propovijedao je u Dalmaciji, Italiji i Galiji, a po povratku na Istok podnio je mučeničku smrt u Beociji (Grčka) oko godine 90. (po nekima u 74. godini života, po nekima u 84.).

Legenda govori o njemu i kao slikaru, a bizantska srednjovjekovna ikonografija smatrala ga je autorom prototipova Krista i Bogorodice. Obično se prikazuje s volom ili s krilatim teletom. Zaštitnik je liječnika, kirurga, slikara, kipara, umjetnika, bilježnika, neženja, knjigoveža, pivara, mesara, staklara, zlatara, čipkara.

Ivan Kapistran

23. listopada

Ivan Kapistran (Giovanni da Capestrano), franjevački propovjednik i teolog, svojim je djelovanjem vezan i uz hrvatske krajeve. Rodio se 24. lipnja 1386. u talijanskom gradiću Capestranu kod Aquille (Abruzzo) kao sin njemačkog baruna. Studirao je pravo u Perugi, a tamo je od 1412. djelovao kao sudac i guverner, te kao mirotvorac pao u ratno zarobljeništvo. Osjetio je poziv za duhovnim zvanjem, 1416. postao franjevac i učenik svetog Bernardina iz Siene, kojem je pomagao u obnovi reda. Kao glasoviti govornik i papinski poslanik obišao je gotovo cijelu Europu. Bio je toliko omiljen propovjednik da su i najveće crkve bile premašene kad bi on stigao u grad.

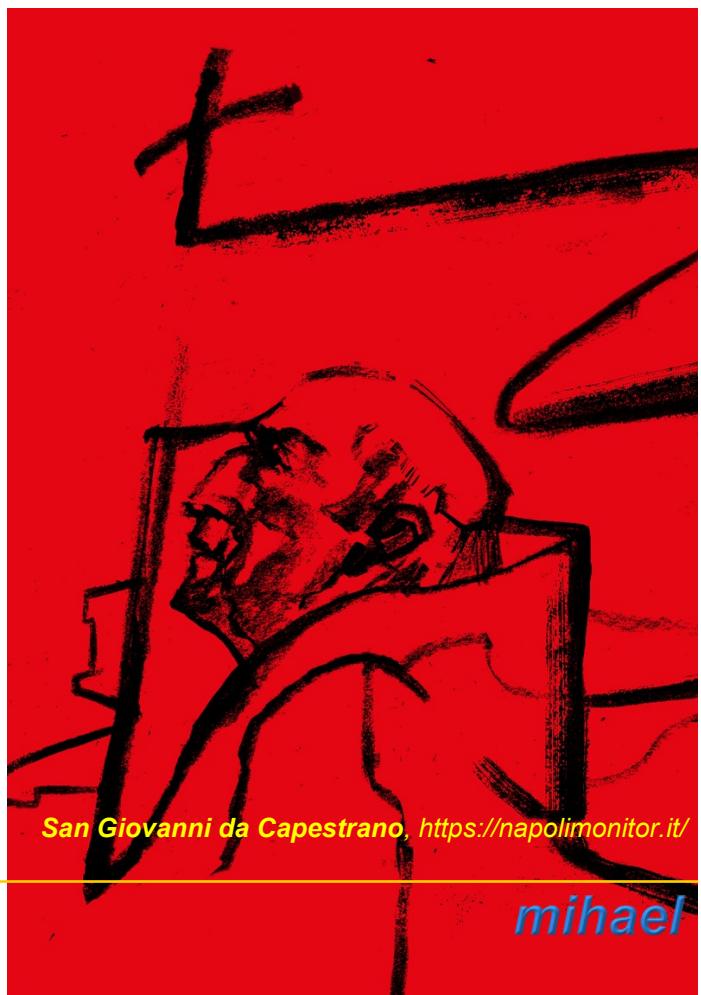
Zbog toga je propovijedao na trgovima, obično pred golemlim mnoštvom ljudi (u Bresci pred 126 tisuća vjernika). Pokornik i isposnik, djelovao je protiv heretika i buntovnih franjevaca (fraticelli) u Italiji, a od 1451. propovijedao protiv husita u Češkoj. Glasovit i po nadimku "vojnički svetac", nakon pada Carigrada organizirao je križarski pohod protiv Turaka. Kad su u lipnju 1456. Turci pod Mehmedom II. udarili na Beograd, sakupio je četu križara, sastavljenu od franjevaca, seljaka, građana i profesionalnih vojnika. Krhki starac na čelu te čete (uz Jánosa Hunyadija) nanio je 22. srpnja Turcima težak poraz. Tom je pobnjem odgođen prodror Osmanlija u Srijem i Slavoniju za oko 70 godina. Papa Kalist III. uveo je u

spomen te pobjede blagdan Preobraženja Kristova.

U našem Iloku Ivan Kapistran osnovao je franjevački samostan, a tamo je na današnji dan 1456. i podlegao kugi koja je harala u kršćanskom taboru. Napisao je više moralističkih, apologetičkih i crkvenopravnih djela, te rasprava i pisama, koja su djelomično objavljena. Svetim ga je, 1690., proglašio papa Aleksandar VIII., dok je to po nekim podacima 1724. učinio papa Benedikt XIII.

Zaštitnik je vojnih kapelana.

<https://www.velecasnisudac.com/>

NAŠI POKOJNI

DRAŽEN DAUTANEC,

PU bjelovarsko - bilogorska, Pakrac, 19. listopada 1991.

MARIO KOVACIĆ,

MUP RH, Bujavica pakrac, 19. listopada 1991.

IVAN PALAIĆ,

PU sisačko - moslavačka, Glina, 19. listopada 1991.

IVANA FRANIĆ,

PU splitsko - dalmatinska, u službi, Vrgorac, 19. listopada 1991.

PU JOSIP POLJAKOVIĆ,

PU požeško - slavonska, Čaglin, 19. listopada 1992.

ŽELJKO PAUŠIĆ,

PU brodsko - posavska, Mašić, 21. listopada 1991.

DRAGAN MARENDIĆ,

PU osječko - baranjska, Osijek, 22.listopada1991.

REFIK PEHLIVANOVIĆ,

PU zagrebačka, 23.listopada1991.

MARIO SVJETLIČIĆ,

PU požeško - slavonska, Pakrac, 24. listopada 1991.

ŽELJKO PRTAJIN,

PU zagrebačka, Zagreb, 24.listopada1991.

POČIVALI U MIRU!